

Doorstoken en dijken bouwen is geen optie

Auteur(s):

Wams, T.

Korff, J.

* De auteurs zijn Algemeen directeur van Milieudefensie, respectievelijk Campagneleider bij Milieudefensie.

Verschenen in:

ESB, 86e jaargang, nr. 4328, pagina D8, 11 oktober 2001

Rubriek:

Dossier: Klimaatbeleid

Trefwoord(en):

opties

Klimaatverandering is een van de grote problemen van de 21ste eeuw. Met iedere volgende rapportage van de IPCC neemt de mate van onzekerheid over de relatie tussen energiegebruik en klimaatverandering verder af. Het debat gaat al lang niet meer over de vraag óf de mens het mondiale klimaat beïnvloedt door de uitstoot van kooldioxide (CO₂) en andere broeikasgassen. Het discussie-onderwerp is nu op welke manier we de economische en sociale gevolgen binnen aanvaardbare grenzen kunnen houden en tegelijkertijd de ontwikkelingslanden de atmosferische ruimte kunnen geven om zich te ontwikkelen.

De klimaatproblematiek vormt een goede illustratie van het begrip *ecologische schuld*. De enorme hoeveelheid broeikasgassen die zich in de atmosfeer heeft opgehoopt, is voor het overgrote deel afkomstig van de rijke landen, die per hoofd van de bevolking ruim 62 keer meer CO₂ produceren dan de minst ontwikkelde landen. Ook de broeikasgassen die er de komende jaren nog bijkomen, zullen grotendeels van dezelfde economieën afkomstig zijn. Langetermijnsenario's waarbij landen als China en India een vergelijkbaar economisch groeipad gaan doormaken, doen daar niets aan af. In 1998 stootte China per inwoner slechts 0,68 ton CO₂ uit, de VS 5,43 ton per inwoner.

Hoewel de uitstoot van broeikasgassen voor het overgrote deel in het rijke Noorden plaatsvindt, ondervindt de gehele wereldbevolking de gevolgen ervan. Sterker nog, grote delen van de voor klimaatverandering en zeespiegelstijging meest kwetsbare gebieden liggen in de Derde Wereld. Dat komt deels door niet te beïnvloeden geografische kenmerken, deels ook doordat arme landen over minder geld beschikken om bijvoorbeeld dijken te verhogen dan een rijk land als Nederland.

De geïndustrialiseerde wereld draagt dus een zware verantwoordelijkheid voor de oplossing van de klimaatproblematiek. Een verantwoordelijkheid om:

- » zelf snel de eigen CO₂-uitstoot terug te brengen;
- » landen in het Zuiden te helpen duurzame groei te realiseren, onder meer via technologie-overdracht;
- » arme landen bij te staan om de gevolgen van reeds op gang zijnde klimaatverandering op te vangen.

De discussie over het dilemma *voorkomen of aanpassen* raakt snel achterhaald. De potentiële gevolgen van klimaatverandering voor ecosystemen, de landbouw, de hoogte van de zeespiegel en de gezondheid van mensen zijn zo gigantisch dat een strategie van *doorstoken en dijken bouwen* volstrekt irreëel is. Langetermijnvoorspellingen over de economische en sociale gevolgen van klimaatverandering zijn omgeven met veel onzekerheden. Dat de mondiale economische en sociale risico's enorm zijn, staat echter vast. Als er zoveel op het spel staat, is het onverantwoord om te experimenteren. We zullen keihard moeten werken om de opwarming te beperken, maar dat neemt helaas de noodzaak niet weg om ons tegelijkertijd voor te bereiden op die veranderingen die nu al als onontkoombaar worden beschouwd. Dat is pijnlijk en vervelend, want de grote geldbedragen die we liever in de ombouw van ons energiesysteem zouden investeren, moeten we nu besteden aan effectbestrijding.

Milieudefensie en andere milieuorganisaties hebben op politiek-strategische gronden besloten het in Bonn gesloten akkoord over de uitvoering van het Kyoto-protocol positief te ontvangen. Niet vanwege de feitelijke inhoud, want die is in wezen schandelijk slap. Volgens het IPCC is een wereldwijde CO₂-reductie van zestig tot zeventig procent nodig, terwijl het Kyoto-protocol slechts een reductie van ruim vijf procent tot doel heeft.

Toch is in dit geval een half ei echt beter dan een lege dop. De dynamiek en systematiek van 'Kyoto' die in de kern goed zijn, zijn overeind gebleven. Er is een basis om op verder te bouwen: een plafond per land, een systematiek voor onderlinge hulp en verhandeling van rechten. Daarom ook moeten de eu en Nederland het protocol nu heel snel ratificeren.

Voor Nederland vormt het ombouwen van de energievoorziening naar een duurzame vorm de kern van het voeren van een klimaatbeleid. Daarbij zijn alle drie de elementen van de 'trias energetica' hard nodig: duurzame opwekking, zuinig gebruik en, alleen in de overgangsfase, schone en efficiënte manieren om met fossiele brandstoffen energie op te wekken. Dat zo'n ombouw kan, is uit veel onderzoek gebleken. De macro-economische gevolgen zijn beperkt en kunnen bij internationale coördinatie zelfs positief worden.

Komt de noodzakelijke ombouw naar een duurzame energievoorziening goed op gang, dan zal groei de belangrijkste potentiële vijand worden van succesvol klimaatbeleid. Tot nu toe is bijna al het beleid gericht op efficiëntie, dus vermindering van de uitstoot per eenheid product of inkomen. Groei kan het effect hiervan echter ongedaan maken. Zo worden auto's in een redelijk tempo energie-efficiënter, maar door de toename van het aantal auto's, het gemiddeld gewicht ervan en randapparatuur zoals airco's, is het netto-effect toch dat verkeer een van de grote groeiers in CO₂-uitstoot is. Daaruit blijkt dat voor effectief klimaatbeleid de discussie niet alleen over technologie gaat, maar ook over de wijze waarop we technologische verbeteringen inbedden in veranderingen van gedrag, cultuur en economische structuur.

Dossier Klimaatbeleid

J.P. Pronk: [Klimaatbeleid na Bonn](#)

A.M. Gielen, H.L.F. de Groot, P.R. Koutstaal en P.J.G. Tang: [Klimaat en economie](#)

E.C. van Ierland en R.S.J. Tol: [Aanpassen of reduceren](#)

T. Wams en J. Korff: [Doorstoken en dijken bouwen is geen optie](#)

M. Harmelink, K. Blok, D. de Jager en C. Hendriks: [Emissiereductie: welke gassen en sectoren?](#)

H.L.F. de Groot en P.J.G. Tang: [Klimaatbeleid: nu of later?](#)

J.C. Bollen en A. Manders: [Klimaatbeleid: hier of daar?](#)

A.M. Gielen en P.R. Koutstaal: [Over het kind en het badwater](#)

T. Hoff: [Interne emissiehandel: bedrijven en het klimaatprobleem](#)

M. Mulder: [Klimaatbeleid in Nederland](#)

H.R.J. Vollebergh: [Van de regen in de drup](#)

B. Metz: [Wie gaan reduceren](#)

H. Bersee: [Internationale klimaatonderhandelingen](#)

A.J. de Zeeuw: [Klimaatonderhandelingen vanuit speltheoretisch perspectief](#)

M. Davidson en J.P. van Soest: [Het klimaat van de economie](#)
